

רשימה מנחה לביצוע מבדק בטיחות במשפחתון¹

הרשימה מטה הינה רשימה המבוססת על דרישות עיקריות. דרישות אלה באות להבטיח תנאי בטיחות בסיסיים עבור הילדים שוהים במשפחתון. מטבע הדברים, היבטי הבטיחות הם רבים ורחבים ואין אפשרות מעשית לתת רשימה סגורה של דרישות. אי לכך, על מנהלת המשפחתון להיות ערה ורגישה לסיכונים בטיחות ולמפגעים פוטנציאליים העשויים לפגוע בשלומם ובריאותם של הפעוטות ולפעול באופן יזום למניעת סיכונים ולסילוקם של מפגעים כאמור. מעבר לדרישות הפיזיות המפורטות להלן – קיימת חשיבות ממעלה ראשונה להתנהלות בטוחה ומודעת למניעת סיכונים ומפגעים לשוהים במשפחתון.

באחריות רכזת המשפחתונים להנחות את מנהלת המשפחתון בדבר הדרישה לקבלת אישור שנתי מטעם בודק בטיחות המבוסס על הרשימה המנחה עבור המשפחתון שמפעילה כמפורט להלן:

הנושא	הנחיות
1. מיקום המשפחתון	<p>1. משפחתון הממוקם בבניין דירות בו מותקנת מעלית יש לוודא כי במעלית קיימת מדבקת בדיקה של בודק מוסמך תקפה מודבקת על הקיר הפנימי של המעלית ובה מצוין תאריך הבדיקה הנוכחית ותאריך הבדיקה הבאה.</p> <p>2. במידה וחצר המשפחתון נמצאות מתחת למרפסות, גגות או מתחת לכל מערכת אחרת שתאפשר נפילת גופים מגובה, יותקן גגון מתאים כדי למנוע פגיעה כתוצאה מנפילת חפצים ההתקנה מותנית באישור יועץ בטיחות.</p>
2. סידורי בטיחות במשפחתון	<p>1. הגישה של הפעוטות לשאר חדרי המגורים והמטבח חסומה.</p> <p>2. חסימת הגישה למטבח תתבצע באמצעות שער או גידור שאינו ניתן לפתיחה ע"י הילדים (ולא באמצעות התקן מעוינים).</p> <p>3. מבנה השער ו/או הגידור יהיה ממבנה שמבטיח שלא ניתן לטפס עליו. המרווח בין האלמנטים האנכיים של לא יעלה על 8 ס"מ נטו.</p> <p>4. המדרגות והרצפה המצויים בשטח פעילות ושהות הילדים תהיינה מסוג המונע החלקה</p>
3. דלתות ומשקופים	<p>1. דלתות חדר המשפחתון אינן דו כיווניות או דלתות הנעות על ציר פין או דלתות זכוכית.</p> <p>2. משני צידי הדלת מותקנים מגני אצבעות בגובה 180 ס"מ לפחות ומגובה הרצפה פרט לדלתות הנפתחות ע"ג קיר בזווית עד 100 מעלות וללא גישה.</p> <p>3. בשערי פשפש המרחק משני צידי השער 4 ס"מ או מותקנים מגני - אצבעות לאורך השער ומגובה הרצפה, כך שלא תתאפשר פגיעה באצבעות.</p> <p>4. לדלתות יש להתקין התקנים איכותיים, שיבטיחו מניעת פגיעה באצבעות ומניעת טריקת כנף הדלת אל המשקוף (מנגנון האטה) ידיות ואביזריהן יהיו מאיכות נאותה. אסורות בליטות של ברגים, פינים וכד'.</p> <p>5. לדלתות השירותים יש להתקין מנעולים המאפשרים פתיחה מבחוץ.</p> <p>6. דלתות זכוכית תהינה מוגנות נגד התנפצות באמצעות זכוכית בטחון או באמצעות טפט שקוף המיועד למטרה זו. האמור יחול על דלתות זכוכית ביציאה לחצר, או למרפסת המשמשת כחצר, או בכל אזור שבו שוהים הפעוטות.</p>
4. חלונות	<p>1. לחלונות חדר המשפחתון שהסף שלהם נמוך מגובה 180 ס"מ - יש להתקין סורגים. המרווחים בין הסורגים לא יעלו על 8 ס"מ נטו (בכל סוג של סורג).</p>
5. וילונות	<p>1. לא קיימים וילונות בפינות המשחקים במשפחתון ובסמוך למקומות בהם לנים הילדים. הווילונות על יתר החלונות אינם נגישים לילדים כלל.</p>

עדכון סעיף 5 באוגדן הנהלים להפעלת משפחתונים. עדכון אחרון מיום 2018.6.

הנושא	הנחיות
6. מדרגות	<ol style="list-style-type: none">1. אם קיימות מדרגות בשטח הבית, לרבות מדרגות לולייניות או ארעיות - יש לחסום גישת הפעוטות אליהן .2. החסימה תבצע באמצעות שער או גידור שאינו ניתן לפתיחה ע"י הילדים (ולא באמצעות התקן מעוינים)3. מבנה השער או הגידור יהיה ממבנה שמבטיח שלא ניתן לטפס עליו .4. המרווח בין האלמנטים האנכיים של השער או הגידור לא יעלה על 8 ס"מ נטו.5. גובה המדרגות והשלח (משטח מדרך כף הרגל) יהיו אחידים.6. המעקים יהיו בנויים באופן שתימנע נפילת הפעוטות דרכם, זאת על ידי בנייתם בבנייה מלאה, או באמצעות לוחות או מוטות אנכיים, שהמרחק ביניהם לא יעלה על 8 ס"מ (נטו)7. מבנה המעקה יהיה כזה שלא ניתן לטפס עליו.
7. ציוד לכיבוי אש	<ol style="list-style-type: none">1. בכל משפחתון יותקנו 2 מטפי כיבוי אש הלון או חומר חליפי, במשקל 3 ק"ג כ"א, ויישמרו במקום בולט נגיש וידוע סמוך לדלת היציאה מהבית ובגובה מעל 5.1 מ'.¹2. חובה לבדוק את המטפים אחת לשנה. על כל מטף תהיה תווית המעידה על מועד עריכת הבדיקה ותוקפה. לא יוחזק מטף שחלף מועד תוקפו .
8. מערכות חשמל	<ol style="list-style-type: none">1. מערכת החשמל תיבדק על ידי חשמלאי בודק. אישור חשמלאי על תקינות המערכת ימצא בידי מנהלת המשפחתון .2. מערכת החשמל של המשפחתון תצויד במפסק מגן הפועל בזרם דלף (מפסק נגד התחשמלות) ברגישות של 30 מיליאמפר. המפסק ייבדק ע"י מנהלת המשפחתון אחת לחודש באמצעות לחיצה על לחצן הבדיקה.3. בתי התקע יהיו מוגנים מפני אפשרות החדרת אצבעות או חפצים לתוכם, באמצעות מכסים או התקן תקני אחר .4. נורות מכל סוג שהוא (פלואורסצנט ואחרות) לא תהיינה חשופות אלא מכוסות באמצעים המונעים גישה ישירה אל הנורות, כדי למנוע פיזור שברים במקרה של שבר הנורה .5. לא יותקנו נורות פלואורסצנטיות על גבי חומרים דליקים.6. התאורה תהיה מספקת, כדי שתאפשר נראות טובה של כל שטח חדר המשפחתון .7. מאווררים ותנורי חימום חשמליים ניידים יותקנו על הקיר בגובה של 2 מ', הרחק מחומרים דליקים ובאופן המבטיח מניעת נפילתם. כבל ההזנה יוצמד לקיר כך שלא ניתן למשוך אותו.8. אין לחבר קישוטים אל נורות החשמל ואל חוטי הנורות.
9. החצר או תחליף לחצר - מרפסת	<ol style="list-style-type: none">1. בחצר המשפחתון ובדרכי הגישה אליה, תימנע לחלוטין נגישות הפעוטות לתנועת כלי רכב כולל חנייה.2. כל שטח החצר, המיועדת לפעילות הפעוטות, יהיה באותו מפלס. פני שטח החצר לא יהיו מחוספסים, או עם גבשושיות או מהמורות או כל מכשול אחר.3. בחצר לא יהיו מכשולים כגון עמודי חשמל או טלפון, צנרת מים בולטת, שעוני מים, שורשי צמחייה בולטים מעל הקרקע, תאי ביקורת בולטים, וכל מפגע בטיחותי אחר.4. בבית בו הגג או המרפסת משמשים את המשפחתון כתחליף לחצר, יותקן בהם מעקה מגן בגובה של 130 ס"מ לפחות .

<p>5. גובהו של המעקה יימדד ממשטח הדריכה העליון - המשטח הגבוה ביותר המאפשר לילד דריכה עליו, מבנה המעקה יהיה כזה שלא ניתן לטפס עליו. במעקה בעל אלמנטים אנכיים, המרווחים ביניהם ובין כל אלמנט אחר, לא יעלה על 8 ס"מ נטו. בכל מקרה לא יהיו במעקה פתחים המאפשרים היתפסות ראש הפעוט או נפילה דרכו. אין להציב בסמוך למעקה ציוד, ריהוט, או כל חפץ אחר המאפשר טיפוס על המעקה.</p>	
--	--

הנושא	הנחיות
<p>10. גדר</p>	<p>1. החצר תגודר מסביב בגדר היקפית יציבה וחזקה בגובה מינימלי של 2 מ' מבפנים ומבחוץ . 2. גובה הגדר יימדד מפני משטח הדריכה העליון. 3. הגדר תהיה עשויה מסורגים אנכיים במרווח של עד 8 ס"מ נטו בין סורג לסורג, או גדר רשת תקינה שאינה מאפשרת טיפוס מעליה או זחילה מתחתה, ללא חלקים חדים העלולים לגרום לפציעה. גדר חיה לא תשמש בשום מקרה כתחליף לגדר היקפית כנדרש. 4. לא יהיו בגדר חוטי תיל או אלמנטים דוקרניים. 5. אם חצר המשפחתון נמצאת בתוך חצר הבית המגודרת בגדר חיצונית כנדרש - הגדר הפנימית יכולה להיות בגובה מינימלי של 1 מ' .</p>
<p>11. שער</p>	<p>1. יש להתקין שער לחצר. לא תהיה אפשרות לטפס על השער או לזחול מתחתיו. הרווח המרבי בין החלק התחתון של השער לקרקע לא יעלה על 8 ס"מ נטו. 2. כאשר קיים שער חשמלי לחצר העלול להיות נגיש – הגישה אליו תיחסם לחלוטין לפעוטות.</p>
<p>12. גינון וצמחיה</p>	<p>1. בחצר אין צמחיה רעילה³ או דוקרנית שמהווה מפגע. 2. הצמחייה אינה מסוג שגורם לתופעות אלרגיה במגע. הצמחייה היא מסוג הניתן לטיפול במים ללא טיפול ושימוש בחומרי הדברה 3. בחצר אין עצים בעלי ענפים נמוכים וכן אין עצים שניתן לטפס עליהם ואינם מפריעים למרחב הפעילות של הילדים.</p>
<p>13. מתקני חצר</p>	<p>1. מתקני משחקים ושעשועים בחצר יתאימו להנחיות התקן הישראלי לצעצועים - ת.י. 562. 2. בנוסף, נדרש כי גובהם לא יעלה על 60 ס"מ (למעט בית בובות). 3. מתחת למיתקנים ומסביבם, ברוחב היקפי של 1 מ"ר לפחות, יש להניח משטח או חומר רך בולם נפילה . 4. מתחת למיתקנים רכים כגון מיתקנים מסוג גיימבורי יש להניח מזרני ספוג דקים לבלימת נפילה. 5. במיתקנים לא יהיו פינות חדות, או נקודות הילכדות (זוויות חדות ומרווחים בהם עלול להילכד ראש או חלק גוף של פעוט). 6. אסורות לשימוש: נדנדות תלויות, קפציות לסוגיהן (טרמפולינות) וקרוסלות וחל איסור כי הימצאותם בשטח המשפחתון וכל אזור הנגיש לילדים.</p>
<p>14. לחצן מצוקה</p>	<p>1. במסגרת מותקן לחצן מצוקה או חיבור למוקד חירום.</p>

1. מתקני תלייה מקובעים לקיר בגובה 150 ס"מ עם הגנה על הווים ומונעים כל פגיעה וכל סיכון.	15. מתלים לתיקים ומעילים
--	-----------------------------------

הנושא	הנחיות
16. שונות	1. עבודות בנייה, שיפוצים והדברה יבוצעו במהלך חופשות בלבד. 2. אין לערום חפצים כבדים לגובה רב. 3. פריטי ריהוט יהיו יציבים. 4. כל חומרי הניקוי והחיסוי ותרופות יוחזקו בארון נפרד ונעול או על מדף גבוה מעבר להישג ידם של פעוטות, בנפרד ממזון ובאריזתם המקורית. 5. מיחמים וקומקומים, שתייה חמה ואוכל רותח יורחקו מהישג ידם של הפעוטות. 6. ארונות, תמונות, מדפים, שידות וקישוטים יחוברו היטב אל הקיר למניעת נפילה. מתחת לכל מדף תלוי תוצב ארונית. 7. אין לאפשר גישת פעוטות וילדים למטבח. 8. מכלי הגז יימצאו מחוץ למבנה, מחוץ לחצר המשחקים, וללא נגישות לפעוטות. המכילים ייבדקו תקופתית על פי חוק - כל 5 שנים. 9. שקיות ניילון יורחקו או יאוחסנו בארון נעול. לא יימצאו שקיות ניילון בכל מרחבי חדר המשפחתון ובכל אזור שהיית הפעוטות. 10. בכל משפחתון יש להחזיק תיק עזרה ראשונה עם ציוד עזרה ראשונה בהתאם להמלצות משרד הבריאות. 11. השימוש בבריכות מים אסור. פעילות מים בגיגיות אישיות תתאפשר במים באיכות שתייה ובהשגחה צמודה של מבוגר נוסף. בתום הפעילות יש לרוקן את המים. אם קיימת בריכה בבית המשפחתון – הגישה אל אזור הבריכה עצמה תיחסם לחלוטין לפעוטות (כל סוג בריכה). 12. כלי האוכל יהיו מפלסטיק בלבד. יש לאסור על הכנסת כלי זכוכית לאזור שהיית הפעוטות. חל איסור להשתמש בכלים חד פעמיים לרבות כוסות. 13. באחריות מנהלת המשפחתון להסדיר התקנת לחצן מצוקה או כל אמצעי תקשורת זמין אחר לקבלת עזרה במקרה חירום, ולהחזיק רשימות טלפונים של רשויות ביטחון והצלה ושל הורי הילדים, על גבי לוח הודעות מעודכן ונגיש. חלה חובה על מנהלת המשפחתון לדווח לרכזת מהו אמצעי התקשורת המשמש לצורך קבלת עזרה במקרה חירום ולקבל את אישורה על הסדר זה. מנהלת המשפחתון תבדוק את תקינות אמצעי התקשורת, מעת לעת, על מנת להבטיח כי יפעל בכל עת. 14. אין להשאיר תינוקות ופעוטות ללא השגחה בכל שעות פעילות המשפחתון. 15. כל הציוד והצעצועים לשימוש הפעוטות יוחזקו במצב תקין ונקי ויעמדו בדרישות התקנים הרשמיים החלים לגביהם. 16. לא יוחזקו צעצועים בעלי חלקים רופפים או מתפרקים בקלות, ולא יהיו צעצועים וחלקי צעצועים קטנים העלולים לגרום לחנק. 17. במשפחתון לא ימצאו פרטי ציוד שאינם מאושרים לשימוש במשפחתון (ראה נספח 1)

אישורי בטיחות משפחתון

רשימת אישורי בטיחות משפחתון			
מס	תחום הבדיקה	תדירות	הגוף המקצועי הבודק והמאשר
1	הצהרת בטיחות משפחתון	שנתית	בודק בטיחות מוסדות חינוך, בעל תעודה בתוקף
2	מערכת חשמל- אישור בדיקת התקינות של מערכת החשמל וההארקה	אחת ל- 5 שנים	חשמלאי בודק מוסמך
3	תקינות מערכת הגז	אחת ל- 5 שנים	בודק מוסמך לתקינות מערכת הגז
4	אמצעי כיבוי אודות מוכנות מניעת דליקות ריכוז רשימת אישורי תקינות ותחזוקת ציוד הכיבוי, לכיבוי ולמילוט	שנתית	חברה המאושרת לביקורת ותחזוקה לציוד גילוי וכיבוי אש
5	מעליות, מתקני הרמה	עפ"י החוק	בודק מוסמך כהגדרתו בפקודת הבטיחות בעבודה, למעלית- כל 6 חודשים, למתקן הרמה ואביזריו- כל 14 חודשים
6	מתקני משחקים (במידה וקיימים בחצר) – לפי תקן 1498	עפ"י החוק	יבדק עפ"י החוק – חודשי, שנתי, תלת שנתי, כהגדרתו בתקן 1498

פריטים שאינם מאושרים לשימוש במשפחתון

ריהוט:

הליכון לתינוק
כיסא גבוה לאוכל
עגלה סל קל –
כיסא רכב
טרמפולינה

ציוד חשמלי:

מיחס מים חשמלי מהיר לרחצה
תנורי חשמל בעלי גוף חימום גלוי

משחקי חצר:

נדנדות תלויות קרוסלות
קפציות לסוגיהן (טרמפולינות)
גרוטאות

נספח ח(1 ב) – צמחים רעילים

צמחים רעילים להלן רשימה של צמחים, עצים ופרחים רעילים שמומלץ שלא יהיו בקרבת מעונות יום וגני ילדים. ברשימה נכללים צמחים, עצים ופרחים אשר עלולים להיות רעילים או לגרום לתופעות אלרגיות. הרשימה נערכה על-ידי ארגון "בטרים" לבטיחות ילדים והמכון הארצי למידע בהרעלות.

צמחים רעילים להלן רשימה של צמחים, עצים ופרחים רעילים שמומלץ שלא יהיו בקרבת מעונות יום וגני ילדים. ברשימה נכללים צמחים, עצים ופרחים שעלולים להיות רעילים או לגרום לתופעות אלרגיות.

צמחים רעילים:

*דרגת רעילות גבוהה יותר מבוטאת באמצעות סימני קריאה.

רוביניה בת השטה (!!)	סם הכלב המזרחי	אזדרכת
רוש עקוד (!!!)	סמבוק	אחירותם החורש
שיכרון (!)	סרפד (צמח מגרה וצורב)	אטרופה רפואית (!)
שקד מצוי (שקד מר)	סתונית (!)	אצבעונית ארגמנית (!!!)
תבטיה תרבותית (!!!)	פלכון יפאני	אקוניטון רפואי (!)
תורמוס	פרג תרבותי (!)	דורבנית
טבק (!!!)	פתילת המדבר הגדולה (תפוח סדום)	דורנטה מצויה
לבורנוס צחנני (!)	ויסטריה	דטורה (!!!)
לוף ארץ-ישראלי	ויתניה משכרת	דיפנבכיה (צמח מגרה)
ליגוסטרום מצוי	חד מאבק יפה (!!!)	הרדוף הנחלים (!!!)
נרקיס	חלבוב (צמח מגרה)	לנטנה (!)
	קיקיון מצוי (זרעים לעוסים)	סולנום (ענבי שועל) (!)
	קנבוס תרבותי	פואנציאנה ארוכת אבקנים ("עץ האפונה" (!))

צמחים של ירקות גינה רעילים:

asparagus – אֶסְפָּרָגוּס

sprout and green parts of potato – נַבֵּט, נֶצֶר, נֶצֶן וחלק ירוק של תפוחי אדמה

green parts of tomato – עלים של רֶבֶס (סוג של צמח בר) rhubarb leaves – חלקים ירוקים של עגבניות

צמחים נוספים בעלי השפעות לא רצויות

צמחים שבליעתם עלולה לגרום להרעלה	צמחים הגורמים לדלקות עור	צמחים אלרגיים	צמחים דוקרניים
אסקליפאס אדום	אגבה	אילנתה בלוטית	אגבה

אקווילגיה קנדית	אילנתה בלוטית	אמברוזיה ימית	גלדיציה שלשת-הקוצים
גפנית מחומשת	אספרג רפואי	ברוש מצוי	ורד
דלעת הנחש	חלבוב	זית	חלבוב (מינים קוצניים שונים)
דפנה	מלויקה רחבת עלים	יבלית מצויה	יוקה (מינים קוצניים שונים)
וינקה ורודה	מקלורה זהובה	כף-אוז האשפות	מלעניאל (מינים שונים)
זון משכר	עופרית הכף	לכיד הנחלים	פרקינסוניה שיכנית
חצב מצוי	פיקוס	לענה חד-זרעית	צבריים (סוגים שונים)
יערה איטלקית	פיקוס הגומי	מלחית אשלגנית	צלף קוצני
כלנית מצויה	תאנה	סיסנית	קריסה גדולת-פרחים
לבלב מטפס	פלומריה	צבורת ההרים	שיטה (מינים קוצניים שונים)
לבנה רפואי	פלפלון דמוי-אלה	צפצפה מכסיפה	שמיר קוצני
לכיד הנחלים	פפיה מצויה	קחון החוף	תמר מצוי
פול (בקית הגנה)	קטלפה	יהודי נודד (סיכוי קטן)	
פיטולקה מעושרת	פלגית קנדית		
קיסוס החורש	שקמה (פיקוס השקמה)		
רקפת מצויה	מנגו		
שבטבט	אנתוריון (סיכוי קטן)		
בגוניה (סיכוי קטן)			
שפלרה (סיכוי קטן)			

צמחים נוספים העלולים לגרום לתופעות אלרגיות

- כל מיני האלה (עצי זכר) - PISTACIA
- כל מיני הערער (עצי זכר) - JUNIPERUS
- פקן - CARYA ILLINOINENSIS
- אלון - QUERCUS

רשימה של צמחים בטוחים:

חשוב הלקסינה -אספלניום	- סיגלית אפריקאית	- אלפנדרה לזכור:
- איריסינה	- שרץ בוסטוני	
- שלומברגרה	- נדנונית	
- צמח תירס	- דרקונית	
- דרקונית ריחנית	- אל-תיגע-בי	
- פפרומיה	- דקל חמדה	
- בת שבע יפה	- מרנטה	
- מימוזה ביישנית	- כידון	
- ירקה, פליציה	- קיסוס שבדי	
- גינורת השלוחות	- המרוקליס	
- שושן צחור		

- הרחיקו צמחים מילדים קטנים. למדו את ילדכם כי אין להכניס לפה צמחים לא מוכרים.
- חלקים שונים של צמחים עלולים להיות רעילים.
- פטריות: יש לסרוק את שטח הגן באופן תדיר, לקטוף כל פטריה שנמצאת ולהשמידה. חל איסור חמור על אכילת פטריות בר.
- התקשרו למכון הארצי למידע בהרעלות (04-8541900) לפני טיפול בילד שאכל צמח לא מוכר ומלאו אחר הוראותיהם. אין לגרום לילד להקיא ללא עצה מפורשת של רופא או רופא ממרכז הרעלות הארצי – הדבר עלול להגביר את הסיכון לבעיות בריאות מסוימות.
- 1. **ביבליוגרפיה** צמחי רעל בישראל, יואב ויזל, ששון כהן וניסן בנימיני, הוצאת המדור לאקולוגיה בע"מ, פתח תקווה: 1977.
- 2. מאגרי מידע במכון הארצי למידע בהרעלות, הקריה הרפואית רמב"ם, חיפה.

American Red Cross. *American Red Cross Child Care Course*. Washington, D.C.: American Red Cross.
Rocky Mountain Poison Center. Uh Oh. Poison! Poison Safety Tips. Denver, CO: Denver Health.
In: American Academy of Pediatrics, American Public Health Association & National Resource
Center for Health and Safety in Child Care. National Health and Safety Performance Standards:
Guidelines for Out-of-Home Child Care - Second Edition. United States of America: 2002